

УКРАЇН
СЬКА

РЕВОЛЮЦІЯ

ГІДНОСТІ,

АГРЕСІЯ РФ
І МІЖНАРОДНЕ
ПРАВО

УКРАЇНСЬКА АСОЦІАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА

К И Ї В
2 0 1 4

УДК 341
ББК 67.9(4Укр)5
Р 32

*Рекомендовано до друку Президентською Радою
Української асоціації міжнародного права
Протокол № 17 від 30 вересня 2014 року*

*Рекомендовано до друку вченою радою Інституту міжнародних відносин
Київського національного університету ім. Тараса Шевченка (ІМВ КНУТШ)
30 вересня 2014 року, протокол № 2*

Упорядкування і загальна редакція:

Задорожній Олександр Вікторович, Голова Президентської Ради Української асоціації міжнародного права, завідувач кафедри міжнародного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету ім. Тараса Шевченка, член-кореспондент Національної академії правових наук України, к.ю.н., професор, Заслужений юрист України

Рецензенти:

доктор юридичних наук, професор кафедри міжнародного приватного права ІМВ КНУТШ **Бірюков Олександр Миколайович**

доктор юридичних наук, доцент кафедри порівняльного правознавства і європейського права ІМВ КНУТШ **Шпакович Ольга Миколаївна**

доктор юридичних наук, професор, Президент Академії права при Таллінському університеті **Мюллерсон Рейн Аввович**

доктор юридичних наук, професор кафедри галузевих правових наук Національного університету «Киево-могилянська академія» **Петров Роман Арестович**

Р 32 Українська Революція гідності, агресія РФ і міжнародне право. — К.: К.І.С., 2014. — 1016 с.

ISBN 978-617-684-088-6

В монографії подано міжнародно-правовий аналіз подій в Україні з кінця листопада 2013 року до літа 2014 року (робота над текстом в основному завершена в кінці липня 2014 року). Провідні вітчизняні юристи-міжнародники роблять міжнародно-правовий аналіз, а також намагаються дати правову кваліфікацію подіям на Майдані Незалежності у Києві під час Революції гідності (листопад 2013 — лютий 2014), агресії РФ щодо України, що мала наслідком анексію Криму, а також подіям на сході України, зокрема діяльності угруповань «ДНР» та «ЛНР». Значна увага приділена захисту прав і свобод громадян під час цих подій.

УДК 341
ББК 67.9(4Укр)5

ISBN 978-617-684-088-6

© автори, 2014
© дизайн обкладинки: Віктор Штець,
shtec.com.ua, 2014

Зміст

Переднє слово	8
---------------------	---

Розділ І.

Міжнародно-правова оцінка української Революції гідності

Підрозділ 1.1. Дотримання прав і свобод людини як основоположний обов'язок держави: міжнародно-правовий аналіз української Революції гідності	15
1.1.1. Право на мирні зібрання та обмеження його реалізації в Україні..	17
1.1.2. Формування та розвиток ідеї права народу на повстання у філософсько-правових концепціях світової цивілізації.....	32
1.1.3. Обов'язок покарання за злочини проти людяності в Україні (щодо активістів Майдану) згідно з міжнародним правом	44
1.1.4. Децентралізація повноважень органів публічної влади як вимога Майдану: національна та міжнародна зміна.....	59
Підрозділ 1.2. Легітимність формування сучасної влади в Україні	115
1.2.1. Щодо легітимності діючої сьогодні влади в Україні	117
1.2.2. Позачергові вибори Президента України 25 травня 2014 року — відповідність міжнародним стандартам і законодавству України	122

Розділ 2.

Україна в світовому правопорядку після Революції гідності

Підрозділ 2.1. Європейський шлях розвитку України як вибір українського народу	129
2.1.1. Асоціація з Європейським Союзом і перспективи європейської інтеграції України.....	131

2.1.2. Угода про асоціацію з ЄС та перспективи поліпшення ділового клімату в Україні.....	147
2.1.3. Правові засади Зони вільної торгівлі між Україною та Європейським Союзом.....	155
2.1.4. Запровадження безвізового режиму для громадян України і європейська інтеграція.....	166
2.1.5. Міжнародно-правове регулювання вільної торгівлі України з країнами ЄАВТ та інші зони вільної торгівлі в зовнішньоекономічній практиці України	175
2.1.6. Принцип взаємної вигоди як правова основа інтеграції України до Європейського Союзу.....	185
2.1.7. Правові засади забезпечення мовних прав в Україні відповідно до Європейської хартії регіональних мов або мов меншин	200
Підрозділ 2.2. Міжнародно-правові гарантії безпеки України.....	213
2.2.1. Будапештський меморандум 1994 року та суверенітет України: зміст і юридична природа гарантій.....	215
2.2.2. Ядерні гарантії Договору про нерозповсюдження ядерної зброї та їхній зв'язок із Будапештським меморандумом	233
2.2.3. Добровільна відмова України від ядерної зброї.....	242
2.2.4. Відмова Україною від ядерної зброї та зобов'язання західних держав. Відпрацьоване ядерне паливо та радіоактивні відходи....	254
Підрозділ 2.3. Підтримка української Революції гідності міжнародним співтовариством. Міжнародно-правові інституційні і договірні механізми у вирішенні міждержавних спорів.....	261
2.3.1. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 68/262 через призму загального міжнародного права	263
2.3.2. Агресія Росії проти України: Council of Europe, quo vadis у розв'язанні міждержавних спорів?	281
2.3.3. Визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду: очікування України	290
2.3.4. Територіальні суперечки — судові та силові формати вирішення	310
2.3.5. Торгові війни з Росією: причини, правові підстави та наслідки. Механізми вирішення торгових суперечок	328

Розділ 3. Агресія Російської Федерації проти України

Підрозділ 3.1. Агресія Російської Федерації проти України — витоки і міжнародно-правові кваліфікації	343
3.1.1. Доктрина Путіна та міжнародне право	345
3.1.2. Агресія Росії проти України — не тільки зухвалий виклик світовій спільноті.....	355
3.1.3. Концепція докорінної зміни обставин у сучасному міжнародному праві та її довільне тлумачення Російською Федерацією	470
3.1.4. Відсутність підстав для застосування Росією доктрини «R2P» («зобов'язання щодо захисту») до подій у Криму та на Донбасі ...	497
Підрозділ 3.2. Окупація та анексія Криму Російською Федерацією	513
3.2.1. Референдум в Автономній Республіці Крим 2014 року (міжнародно-правовий аспект).....	515
3.2.2. Порівняльна характеристика випадків Косово та Криму: міжнародно-правовий аналіз	531
3.2.3. Характеристика «референдумів» та «опитувань», проведених на сході України та в Автономній Республіці Крим у березні — травні 2014 року	543
3.2.4. Крим: чи застосовується міжнародне право військової окупації до анексованої території?	550
3.2.5. Проблема прав корінних народів України в умовах революції гідності та іноземної окупації.....	561
3.2.6. Питання громадянства та статусу місцевого населення у зв'язку з російською окупацією Автономної Республіки Крим..	590
3.2.7. Російська агресія проти України: питання права власності на окупованій території Криму та відшкодування збитків.....	597
3.2.8. Правовий режим публічної власності на окупованих територіях України (на прикладі морегосподарського комплексу)	603
3.2.9. Екологічні наслідки анексії Криму з позиції міжнародного права навколишнього середовища	628
3.2.10. Захист культурних цінностей Криму в умовах окупації: правовий статус та можливості захисту.....	640

Підрозділ 3.3. Правова оцінка сепаратистських утворень «ДНР» та «ЛНР» на сході України	653
3.3.1. Сепаратистські утворення як загроза суверенітету і територіальній цілісності України ¹	655
3.3.2. Політико-правові та історичні аспекти існування Донецької та Луганської областей у складі України	680
3.3.3. Проголошення «ДНР» і «ЛНР» і право народів на самовизначення: ілюзорний суверенітет чи суверенітет ілюзій	685
3.3.4. Оцінка відповідності призначення, організації та порядку проведення «референдумів» 11 травня 2014 року нормам міжнародного права та українського законодавства.....	718
3.3.5. Статус сепаратистських утворень «ДНР» і «ЛНР» у міжнародних відносинах і міжнародному праві.....	734
Підрозділ 3.4. Події на сході України: Російська Федерація як держава-агресор і держава-експортер тероризму	745
3.4.1. Правова оцінка фактів порушення режиму україно-російського кордону на сході України з території РФ	747
3.4.2. Міжнародно-правові оцінки фінансування, підтримки сепаратистів, засилання іноземних найманців на територію східних областей України з боку РФ. Перспективи визначення Росії як держави — експортера тероризму.....	761
3.4.3. Міжнародно-правові оцінки намагань екстериторіального застосування російського кримінального закону за фактом застосування заборонених засобів і методів ведення війни в Україні...	774
Підрозділ 3.5. Гуманітарні аспекти антитерористичної операції на сході України.....	789
3.5.1. Взаємодія міжнародного гуманітарного права та міжнародного права прав людини під час Антитерористичної операції у східних регіонах України	791
3.5.2. Діяльність міжнародних організацій в Україні з надання допомоги населенню в умовах антитерористичної операції	814
3.5.3. Захист культурних цінностей під час збройного конфлікту на Сході України.....	827
3.5.4. Поняття внутрішньо переміщених осіб у міжнародному праві та їхня поява в Україні (в контексті порушення територіальної цілісності України та дій озброєних груп на сході України)	835

Підрозділ 3.6. Інформаційна війна Російської Федерації проти України: юридичний аналіз необхідності зміни підходів до інформаційної безпеки держави.....	847
3.6.1. Виклики національній безпеці за доби глобального інформаційного суспільства	849
3.6.2. Державний суверенітет в інформаційній сфері: концептуальні засади.....	851
3.6.3. Державний суверенітет і захист інформаційної безпеки в умовах глобального інформаційного суспільства.....	855
3.6.4. Інформаційна агресія Росії проти України: кваліфікація за міжнародним правом.....	863
3.6.5. Інформаційний спротив російській агресії: міжнародно-правові рамки.....	867
3.6.6. Інформаційна безпека — справа всього Українського народу.....	871
3.6.7. Інформаційна війна Російської Федерації проти України: оцінка міжнародного співтовариства.....	875
Підрозділ 3.7. Міжнародно-правова відповідальність Російської Федерації як держави-агресора проти України	885
3.7.1. Збройна агресія Росії проти України: реалії та правова модель відповідальності держави-агресора	887
3.7.2. Міжнародно-правова відповідальність Росії за терористичну війну проти України на Сході.....	903
3.7.3. Обґрунтування підстав міжнародно-правової відповідальності Російської Федерації за агресію	908
3.7.4. Політичні підстави та міжнародно-правові проблеми постійного членства Російської Федерації в Раді Безпеки ООН ...	920
3.7.5. Відсутність правових підстав для членства Російської Федерації в ООН.....	944
3.7.6. Наслідки агресії РФ проти України для світопорядку та системи сучасного міжнародного права	950
Післямова.....	954
Хронологія української Революції гідності	956
Хронологія війни в Україні.....	994
Автори.....	1010

Кінець безкоштовного уривку. Щоби читати далі, придбайте, будь ласка, повну версію книги.